

Høringssvar fra Sør-Østerdal Interkommunale Politiske Råd (SØIPR) til Handlingsprogram for Fylkesveier og Transportinfrastruktur 2026–2029 (sak 31/25)

Innledning

Sør-Østerdal Interkommunale Politiske Råd (SØIPR) viser til tidligere høringssvar datert 15.10.2024 og takker for at enkelte innspill er blitt tatt til følge. Med dette høringssvaret ønsker vi å presisere og styrke våre innspill før endelig behandling av Handlingsprogrammet for fylkesveier 2026–2029. På vegne av kommunene i Sør-Østerdal – Trysil, Elverum, Stor-Elvdal, Engerdal, Våler og Åmot – fremmer vi prioriterte tiltak og overordnede vurderinger for å sikre en robust, sikker og bærekraftig transportinfrastruktur i regionen. Vi understreker betydningen av tiltak som styrker beredskap, trafikk sikkerhet, framkommelighet, samfunnssikkerhet, mobilitet og klimatilpasning. Samtidig er det et akutt behov for å redusere forfallet på fylkesveinettet, fremme miljøvennlige transportløsninger og minimere utslipp av klimagasser. Vi ber også om at nasjonale hensyn, inkludert Forsvarets behov for robuste veier og bruer, vektlegges i prioriteringene.

Samfunnsmessige og nasjonale hensyn

Fylkesveinettet i Sør-Østerdal spiller en kritisk rolle for nasjonal beredskap, samfunnssikkerhet og Forsvarets operative evne, særlig i lys av Finlands og Sveriges inntreden i NATO. Strategiske veiforbindelser i regionen er essensielle for både militær og sivil mobilitet. Oppgraderinger av disse vil styrke beredskapsevnen, forbedre samfunnssikkerheten og sikre effektiv transport for næringslivet og befolkningen. Handlingsprogrammet må reflektere en helhetlig tilnærming som balanserer regionale og nasjonale interesser.

Næringslivets behov

Et velfungerende fylkesveinett er avgjørende for næringslivets konkurransekraft, spesielt innen industri, landbruk og skogbruk i Sør-Østerdal. Robuste veier og bruer som tåler tungtransport er nødvendige for effektiv transport av varer og råmaterialer. Flaskehalser og manglende bæreevne fører til forsinkelser, økte kostnader og redusert produktivitet. Investeringer i fylkesveinettet vil bidra til å opprettholde regionens økonomiske aktivitet og styrke Norges samlede konkurranseevne.

Nasjonale beredskapsveier og Forsvarets mobilitet

SØIPR understreker behovet for å prioritere fylkesveier som er kritiske for nasjonal beredskap. Østerdalen utgjør en vital nord-sør-akse for både vei og bane, og er ofte den eneste alternative transportkorridoren ved hendelser som stenger E6. Klimaendringer øker risikoen for flom, skred og ekstremvær, som kan gjøre veier ufremkommelige. For å sikre Forsvarets mobilitet, spesielt i øst-vest-retning mot Sverige og Finland, må strategiske veier og bruer oppgraderes for å tåle tunge laster. Dette inkluderer forbedringer av dreneringssystemer, skråninger og broer for å redusere sårbarhet ved naturhendelser. Videre ber vi om styrket kollektivtransport til støtte for økt aktivitet ved Forsvarets anlegg, som Terningmoen og Rena leir. Dette inkluderer:

- Busstilbud: Forbedret busstilbud mellom Elverum sentrum, Terningmoen og omkringliggende områder, inkludert direkteforbindelser til Hamar.
- Togforbindelser: Styrket togforbindelse mellom Oslo, Hamar, Elverum og Rena, med bedre overganger til kollektivtransport ved Elverum stasjon.

- Fleksible løsninger: Pendlerbusser tilpasset Forsvarets skiftordninger, samt mobilitetsapper og samkjøringsløsninger for å redusere trafikk og utslipp.
- Sykkel- og gangveier: Oppgradering av sykkel- og gangveier for å sikre bærekraftig transport til militære anlegg.

Sammenhengen mellom Nasjonal Transportplan (NTP) og Forsvarets Langtidsplan (LTP)

NTP og LTP er gjensidig avhengige for å sikre Norges sikkerhet og infrastrukturutvikling. NTP legger føringer for investeringer i veier, bruer og kollektivtransport, med vekt på klimatilpasning og miljøvennlig transport. LTP fokuserer på Forsvarets operative behov, inkludert logistikk og mobilitet. Fylkesveinettet, som forbinder nasjonale transportkorridorer med militære anlegg, må oppgraderes for å møte begge planers mål. Samordning mellom NTP og LTP er avgjørende for å sikre at fylkesveier klassifisert som nasjonale beredskapsveier, særlig i nord-sør- og øst-vest-aksene, får tilstrekkelig finansiering og prioritet.

Trysilbanen og regional jernbaneutvikling

Sveriges og EUs massive satsing på jernbaneinfrastruktur, inkludert prosjekter støttet av Connecting Europe Facility (CEF), gir muligheter for å styrke grenseoverskridende forbindelser som Trysilbanen. En oppgradert jernbane mellom Sverige, Trysil, Elverum og Rena vil støtte både sivil og militær transport, samtidig som det bidrar til bærekraftig utvikling og regional verdiskaping. Innlandet Fylkeskommune bør aktivt fremme Trysilbanen gjennom samarbeid med svenske myndigheter og søknader om EU-midler.

Videre krever Røros- og Solørbanen en målrettet opprustning. Disse banene er teknisk utdaterte, med lav hastighet og høy risiko for driftsstans. Som alternative ruter til Dovrebanen er de kritiske for nasjonal beredskap og godstransport. Økte investeringer i vedlikehold og modernisering vil styrke banenes robusthet, miljøvennlighet og konkurransekraft.

Riksveg 3 (RV3)

RV3 gjennom Østerdalen er en av Norges viktigste transportårer og en kritisk beredskapsvei ved stengning av E6. Til tross for tidligere oppgraderinger, gjenstår flaskehalser, spesielt i Tynset og Stor-Elvdal, som begrenser veiets kapasitet og sikkerhet. Utbedringer som breddeutvidelse og fjerning av skarpe svinger vil redusere ulykkesrisiko, drivstofforbruk og veislitasje, samtidig som de minimerer naturinngrep i sårbare områder som villreins kalvingsområder. Innlandet Fylkeskommune må være en pådriver for nasjonal prioritering av RV3.

SØIPR prioriterte tiltak

Følgende tiltak, vedtatt av SØIPR 10.10.2024, prioriteres for Sør-Østerdal i 2026 - 2029:

- **Trysil kommune:**
 - FV2164 Åsavegen: Prioriteres av nærings- og beredskapshensyn.
 - FV2162 Galåsvegen: Prioriteres av beredskapshensyn.
- **Elverum kommune:**
 - FV2126 Langholsvegen: Utbedring fra bru over Horna til Likvern for helårlig 60 tonn bæreevne. Viktig for tømmer- og transportnæringen.
- **Stor-Elvdal kommune:**
 - FV30 Sundfloen bru: Oppgradering av bærekabler og lagre grunnet skader fra tungtransport. Kritisk øst-vest-forbindelse.
 - FV2188 Ole Evenstadvei: Utbedring av veikropp grunnet telehiv og svakt veilegeme. Fungerer som avlastningsvei.
 - FV2188 Opphusveien: Nytt veidekke og styrking av veiskulder. Fungerer som avlastningsvei.
- **Engerdal kommune:**
 - FV2210 Elgåvegen: Fast dekke mellom Bekkdalen - Røstvollen.
 - FV26: Generell oppgradering av beredskapsvei ved naturhendelser og for å styrke nord – sør forbindelsen.
- **Våler kommune:**
 - Gravbergsvegen: Utbedring mellom Holtsjøen og Gravberget kirke.
 - Nordhagemoen: Overtakelse av vei for næringsvirksomhet, turisme og beredskap.
- **Åmot kommune:**
 - FV235 Rena–Elverum: Breddeutvidelse.
 - FV215/FV2142: Nytt kryss i tråd med reguleringsplan.
 - FV215/FV2194 Osen: Nytt kryss og generell opprustning vestsiden av Osensjøen.

Avsluttende anbefalinger

For å møte nasjonale og regionale utfordringer knyttet til beredskap, klima og mobilitet, anbefaler SØIPR følgende:

1. Økte investeringer i beredskapsveier for å sikre framkommelighet under naturhendelser og militær transport.
2. Samordning av NTP og LTP for å prioritere Forsvarets mobilitetsbehov og kollektivtransport til militære anlegg.
3. Klimatilpasning av fylkesveier for å redusere sårbarhet ved ekstremvær.
4. Oppgradering av bruer for å tåle moderne tungtransport.
5. Fremskynding av Sør-Østerdals prioriterte tiltak tidlig i perioden.
6. Myndighetskontakt: Styrket samarbeid med sentrale myndigheter for å sikre finansiering og prioritering i NTP.

Disse tiltakene vil styrke Innlandets og Norges infrastruktur, beredskapsevne og bærekraft, samtidig som de støtter NATO-samarbeidet. SØIPR ber om at våre innspill vurderes nøye i det videre arbeidet med Handlingsprogrammet for 2026–2029.

Med vennlig hilsen,
Sør-Østerdal Interkommunale Politiske Råd (SØIPR)